

Revenire asupra privatizării securității: expansiunea companiilor private de securitate în epoca conflictelor hibride (2013-2025)

*Privatization of Security Revisited: the Expansion of Private Security
Companies in the Age of Hybrid Conflict (2013–2025)*

Andrei Alexandru BABADAC*

*Agenția Română pentru Investiții și Comerț Exterior
e-mail: andreibabadac.org

Abstract

Asistăm la apariția „statului distribuit”: un model de guvernare în care responsabilitățile suverane sunt organizate în rețea, mai degrabă decât ierarhic. Acest articol reevaluează traiectoria companiilor private de securitate (CPS) pe parcursul ultimului deceniu, identificând o tranziție structurală de la externalizarea neoliberală la „suveranitatea distribuită”. Pornind de la premisele prezentate de Singer și McFate, analiza dezvăluie modul în care „piața forței” s-a extins în domeniile cibernetice și cognitive, externalizând efectiv însăși definiția securității. Articolul subliniază implicațiile specifice pentru guvernare, subliniind că, deși atât la nivelul UE, cât și în România, la nivel național, actorii privați au fost integrați în strategiile de reziliență, această dependență creează noi vulnerabilități în ceea ce privește responsabilitatea și autonomia strategică. În cele din urmă, articolul susține că reglementarea acestei arhitecturi distribuite va defini legitimitatea statului în secolul XXI.

We are witnessing the emergence of the “distributed state” : a governance model where sovereign responsibilities are networked rather than hierarchical. This article revisits the trajectory of private security companies (PSCs) over the last decade, identifying a structural transition from neoliberal outsourcing to “distributed sovereignty”. Drawing on the theoretical frameworks of Singer and McFate, the analysis reveals how the “market for force” has expanded into the cognitive and cyber domains , effectively outsourcing the definition of security itself. The article highlights the specific implications for governance, noting that private security is embedded in resilience plans at EU as well as in Romania at national level, this dependency creates new vulnerabilities regarding accountability and strategic autonomy. Ultimately, the article posits that the regulation of this distributed architecture will define the legitimacy of the twenty-first-century state.

Cuvinte-cheie:

privatizarea securității; război hibrid; guvernare cibernetică;
companii militare private; guvernare securității; dezordine durabilă.

Keywords:

*Privatization of Security; Hybrid Warfare; Cyber Governance;
Private Military Companies; Security Governance; Durable Disorder.*

Info articol

Primit: 27 octombrie 2025; Evaluat: 11 noiembrie 2025; Acceptat: 4 decembrie 2025; Disponibil online: 9 ianuarie 2026

Citare: Babadac, A.A. 2025. „Revenire asupra privatizării securității: expansiunea companiilor private de securitate în epoca conflictelor hibride (2013-2025)”
Buletinul Universității Naționale de Apărare „Carol I”, 14(4): 7-18. <https://doi.org/10.53477/2065-8281-25-24>

Introducere: De la pacea liberală la dezordinea strategică

Când am publicat *Privatization of Security* (Babadac 2013) pentru prima dată, expansiunea companiilor de securitate privată (PSCs) apărea ca o extensie rațională a reformei economice neolibérale și a modernizării statului. Logica eficienței și flexibilității, importată din managementul corporativ, părea să ofere guvernelor un instrument pentru menținerea ordinii globale la costuri mai reduse și cu o capacitate de reacție mai ridicată. Acest moment a coincis cu ceea ce mulți cercetători descriu atunci drept „paradigma păcii liberale”: credința că guvernanta globală, instituțiile internaționale și piețele deschise ar putea, împreună, susține un mediu de securitate previzibil.

Un deceniu mai târziu, acea lume s-a fracturat. Eroziunea multilateralismului, difuzia tehnologiei și hibridizarea războiului au produs ceea ce McFate numește o „eră a dezordinii durabile”, în care instabilitatea nu reprezintă o excepție, ci o caracteristică sistemică (McFate 2019). Privatizarea securității nu mai funcționează doar ca un simptom al externalizării neoliberale, ci a devenit un mecanism structural de gestionare a dezordinii. Companiile de securitate privată, contractanții din domeniul apărării, firmele de securitate cibernetică și consultanțele de risc populează acum ceea ce Singer a numit, inițial, „piața forței”, însă această piață s-a extins de atunci dincolo de câmpul de luptă fizic către domeniile digital, informațional și psihologic (Singer 2003).

Această transformare dezvăluie paradoxul securității din secolul XXI: deși statele rămân principalele autorități legale în război și pace, ele depind din ce în ce mai mult de actori privați pentru a le menține pe ambele. Războaiele din Irak și din Afganistan au creat o fundație pentru contractarea militară privată; conflictele din Siria, din Yemen și din Ucraina au normalizat-o. Confruntările hibride ulterioare anului 2014 dintre Rusia și Occident au estompat distincțiile tradiționale dintre stat și nonstat, militar și comercial, legitim și clandestin. Așa după cum demonstrează Petraeus și Roberts, „caracterul” războiului evoluează mai rapid decât natura sa: tehnologia, informația și privatizarea au schimbat modalitățile prin care statele exercită puterea, dar nu și scopurile politice pentru care puterea este utilizată (Petraeus și Roberts 2022).

În același timp, privatizarea securității expune o tensiune normativă mai profundă. Kilcullen a observat că conflictele moderne au loc „în mijlocul oamenilor”, unde legitimitatea și percepția contează la fel de mult ca forța de foc (Kilcullen 2009). Proliferarea actorilor de securitate privată în interiorul societăților care păzesc orașe, porturi și centre de date estompează linia dintre cetățean și client, protecție și control. În acest sens, privatizarea nu reprezintă pur și simplu o reconfigurare a capacității militare, ci o redefinire a autorității politice.

Până în 2025, industria globală de securitate privată nu cuprindea doar contractarea militară, ci și apărarea cibernetică, logistica de criză, supravegherea prin satelit și analiza amenințărilor bazată pe inteligență artificială. Fenomenul trebuie, prin urmare, analizat nu doar prin prisma economiei, ci prin cadrele guvernantei securității, accelerării tehnologice și legitimității politice. După cum argumentează

secțiunile următoare, privatizarea securității constituie acum o componentă centrală a ceea ce ar putea fi numit „statul distribuit”: un sistem în care puterea este interconectată în rețele, responsabilitățile sunt externalizate, iar securitatea a devenit atât o marfă, cât și o funcție de guvernare.

Cadrul teoretic: Guvernanța securității în piața forței

Privatizarea securității erodează conceptul weberian al monopolului statului asupra violenței legitime, înlocuindu-l cu rețele de guvernare policentrice. Aceste rețele îmbină instituții statale, entități corporative și actori nonstatali în sisteme complexe de control contractual. După cum susține Avant, piețele de securitate privată întruchipează guvernarea neoliberală însăși: autoritatea devine distribuită, iar responsabilitatea devine tranzacțională ([Avant 2016](#)).

Modelul lui Singer privind piața forței rămâne instructiv. Acesta descrie o lume în care firmele private concurează pentru a oferi expertiză militară, logistică și tehnologică în același mod în care corporațiile globale oferă servicii financiare sau de transport (Singer 2003). Totuși, anii 2020 au extins această logică mult dincolo de lupta fizică: actorii privați protejează acum date, algoritmi și infrastructuri la fel de mult ca teritoriile sau personal.

Noțiunea lui McFate, de „dezordine durabilă”, oferă un cadru util pentru înțelegerea coexistenței instabilității permanente cu securitatea comercializată ([McFate 2019](#)). Totuși, aceasta trebuie acum înțeleasă împreună cu o resurgență a competiției dintre marile puteri. Petraeus și Roberts arată cum conflictul modern se desfășoară de la război mecanizat de înaltă intensitate până la insurgențe neregulate și campanii digitale ([Petraeus și Roberts 2022](#)). Ryan identifică aceasta drept câmpul de luptă fuzionat, un mediu multidimensional, în care operațiunile convenționale, cibernetice și informaționale se împletesc ([Ryan 2022](#)).

În interiorul acestui sistem, privatizarea reprezintă o formă de adaptare strategică. Statele se bazează din ce în ce mai mult pe parteneri privați pentru flexibilitate, negare și inovație. După cum avertizează Brose, dependența de burocrația de apărare lentă și deținute de stat a făcut armatele occidentale vulnerabile la tehnologii mai rapide, mai ieftine și mai descentralizate – exact spațiul în care companiile private excelează ([Brose 2020](#)).

Transformarea războiului și noii factori ai privatizării

Hibridizarea războiului, în care instrumentele convenționale, neregulate, informaționale și economice converg, a ridicat sectorul privat de la subcontractor la coproducător al puterii. Utilizarea de către Federația Rusă a companiilor militare private, precum Grupul Wagner, exemplifică această evoluție. Operațiunile Wagner din Ucraina, din Siria, din Libia și din mai multe state africane au arătat cum entitățile private pot extinde influența statului, menținând, totodată, o negare

plauzibilă. Wagner a combinat tactici mercenare cu organizarea corporativă, funcționând simultan ca instrument geopolitic și ca întreprindere comercială, care asigură contracte de minerit, de logistică și de infrastructură (Sukhankin 2019).

În democrațiile liberale, logica diferă, dar efectul converge. Statele Unite și aliații săi se bazează din ce în ce mai mult pe parteneri privați nu doar pentru logistică și protecție, ci și pentru informații, operațiuni cibernetice și integrarea sistemelor de armament. Companii precum Constellis și Aegis gestionează portofolii complexe de securitate; Palantir Technologies, în același timp, oferă analize operaționale în timp real și suport de țintire, bazat pe inteligență artificială, care susțin arhitecturile moderne de comandă. Războiul din Ucraina a demonstrat indispensabilitatea furnizorilor privați de date, sateliți și software pentru apărarea contemporană. Sistemele de comunicații Starlink și imaginile satelitare Maxar ilustrează modul în care activele private au devenit componente operaționale ale capacității de luptă a statului.

Observația timpurie a lui Singer, conform căreia corporațiile vor rivaliza în cele din urmă cu statele, ca furnizori militari, s-a materializat (Singer 2003). Astăzi, granițele dintre contractant de apărare, firmă de informații și actor militar sunt fluide. Ceea ce Kilcullen a descris drept „războaie în mijlocul oamenilor” are loc acum prin rețele, administrate la fel de mult de ingineri și de programatori, cât și de soldați (Kilcullen 2009).

Domeniul cibernetic a devenit cea mai dinamică arenă a securității privatizate. Din 2013, explozia ransomware-ului, spionajului și operațiunilor cibernetice hibride a împins statele să externalizeze capacități atât defensive, cât și ofensive către entități private. Firme precum CrowdStrike, FireEye și Palo Alto Networks au evoluat în apărători cvasisuverani ai infrastructurii naționale. Operațiunile lor – atribuirea atacurilor, restaurarea sistemelor compromise sau neutralizarea malware-ului – reprezintă funcții, asociate în mod tradițional cu agențiile de informații și de apărare (Deibert 2020).

Această privatizare digitală introduce implicații strategice profunde. Brose subliniază că viitorul războiului va depinde nu de superioritatea forței de foc, ci de controlul „lanțului letalității” – integrarea senzorilor, datelor și deciziilor în rețele distribuite (Brose 2020). Companiile private de tehnologie domină acum acest lanț. Algoritmii lor determină modul în care statele percep amenințările, alocă răspunsurile și gestionează escaladarea. Viteza cu care datele circulă în aceste rețele conferă actorilor privați o formă de putere temporală: capacitatea de a modela nu doar modul în care sunt purtate conflictele, ci și momentul și motivele pentru care acestea apar.

Mai mult, industria securității cibernetice funcționează ca o piață a descurajării. Corporațiile vând „reziliență” ca serviciu abonabil, protejând infrastructuri critice, sisteme financiare și chiar procese democratice. Acest model transformă securitatea din bun colectiv în marfă privatizată. Aceleași firme care apără împotriva amenințărilor cibernetice realizează adesea consultanță postincident, evaluare de risc și control narativ, estompând liniile dintre apărare, gestionarea informațiilor și protecția reputației.

Ryan (2022) și Petraeus & Roberts (2022) argumentează că următorul deceniu de conflict va fi definit de integrarea inteligenței artificiale și a sistemelor autonome la fiecare nivel al războiului. Sectorul privat conduce această transformare. Companii precum Anduril, Shield AI și Helsing în Europa dezvoltă platforme autonome de recunoaștere și țintire pentru clienți atât comerciali, cât și militari. Rezultatul este o nouă ecologie militar-industrială, în care ciclurile de inovare sunt conduse de capital de risc și de tehnologie duală, mai degrabă decât de achizițiile statului.

Această ecologie erodează separația tradițională dintre apărarea publică și întreprinderea privată. După cum observă Ryan, „câmpul de luptă fuzionat” combină domeniul fizic cu cel digital prin schimb continuu de date. Dominanța sectorului privat în inteligența artificială și în învățarea automată asigură că statele trebuie fie să colaboreze, fie să riște învechirea. Privatizarea autonomiei se extinde dincolo de hardware în algoritmi care prioritizează amenințările și care alocă forța — delegând efectiv elemente ale comenzii către cod.

Privatizarea reflectă, de asemenea, o adaptare economică. Cheltuielile globale pentru apărare au circulat din ce în ce mai mult prin canale private; până în 2025, firmele private de securitate și apărare constituie unul dintre cele mai dinamice sectoare ale piețelor de capital transnaționale. Această creștere corespunde cu ceea ce McFate numește „cererea nesfârșită de securitate” într-o lume a instabilității persistente (McFate 2019). Totuși, ea consolidează și dependența structurală: statele externalizează riscul, dar nu și responsabilitatea, în timp ce corporațiile dobândesc influență fără responsabilizare.

Petraeus și Roberts subliniază că chiar și în Ucraina – un conflict marcat de uzură tradițională – actorii privați joacă roluri decisive în logistică, informație și sprijin de precizie (Petraeus și Roberts 2022). Tendința sugerează o revenire nu la „războiul total”, ci la „mobilizarea totală”, în care întreaga societate, inclusiv sectorul său privat, devine participant la conflict. În acest mediu, privatizarea nu reprezintă o deviație de la funcția statului, ci un element constitutiv al strategiei sale de reziliență.

Economia politică, dreptul și etica securității privatizate

Privatizarea securității trebuie situată într-un cadru politico-economic și juridic mai amplu. Ea nu reprezintă doar o conveniență operațională, ci și o expresie a guvernantei neoliberale, adică extinderea raționalității pieței în domenii odinioară rezervate autorității suverane. După cum notează Avant (2016) și Krahnmann (2017), securitatea privată întruchipează o tranziție de la ierarhie la rețea, de la administrare bazată pe reguli la gestionare bazată pe contracte.

Din punct de vedere economic, această transformare creează stimulente puternice pentru insecuritate perpetuă. Securitatea devine o industrie în expansiune. McFate avertizează că, într-o lume a dezordinii durabile, pacea s-ar putea să nu mai fie profitabilă. Când stabilitatea amenință veniturile, actorii – fie corporativi, fie statali –

pot prefera instabilitatea gestionată (McFate 2019). Această dinamică reflectă ceea ce Kilcullen a observat în contrainsurgență: prezența contractanților externi susține adesea ecosistemele conflictuale pe care pretind că le rezolvă (Kilcullen 2009).

Din punct de vedere juridic, privatizarea pune în discuție fundamentele responsabilității. Dreptul internațional umanitar presupune lanțuri de comandă clare și responsabilitatea statului. Totuși, entitățile private operează în relații contractuale, nu ierarhice, complicând atribuirea responsabilității pentru încălcări. Documentul de la Montreux și Codul Internațional de Conduită pentru Furnizorii de Securitate Privată reprezintă încercări de a reglementa industria, dar ambele rămân voluntare. După cum remarcă Petraeus și Roberts, „războiul a depășit dreptul” (Petraeus și Roberts 2022).

Din punct de vedere etic, privatizarea securității ridică întrebări fundamentale privind legitimitatea. Cine autorizează utilizarea forței atunci când actorii privați sunt atât furnizori, cât și beneficiari ai insecurității? Poate o corporație revendica neutralitate morală, în timp ce modelează condițiile conflictului? Brose (2020) și Deibert (2020) evidențiază dileme paralele în sfera digitală: deciziile algoritmice și monopolurile de date concentrează o putere coercitivă enormă în mâini nonstatale. Sectorul securității privatizate ocupă astfel un teritoriu moral ambiguu. El permite statelor să acționeze mai eficient, însă subminează controlul colectiv care definește autoritatea legitimă. Normalizarea sa – în domeniile militar, cibernetic și informațional – reprezintă privatizarea treptată a suveranității însăși.

Contextul european și românesc: integrare, reglementare și autonomie strategică

Experiența europeană oferă un caz revelator al modului în care privatizarea, tratată, inițial, ca un răspuns pragmatic la reducerea bugetelor de apărare, a evoluat într-un pilon al rezilienței continentale. În cadrul Uniunii Europene (UE), evoluția securității private a fost modelată nu doar de forțele pieței, ci și de cadre normative care integrează actorii privați în guvernarea hibridă.

După criza migrației din 2015, după o serie de atacuri teroriste și accelerarea operațiunilor hibride ruse, UE a urmărit o strategie comprehensivă de reziliență. Strategia Uniunii de Securitate 2020–2025 a formalizat ceea ce deja se petrecea în practică: externalizarea unor funcții critice de securitate către entități private care operează după standarde valabile la nivelul UE. Firmele private gestionează, în prezent, securitatea cibernetică a sistemelor financiare, supravegherea nodurilor de transport și logistica operațiunilor umanitare. Fondul European de Apărare și Cooperarea Structurată Permanentă (PESCO) au deschis, de asemenea, ecosistemul de inovare în domeniul apărării consorțiilor private, aliniind inovația comercială cu obiectivele de apărare colectivă.

Această instituționalizare a securității privatizate a modificat echilibrul dintre reglementare și competiție. International Code of Conduct Association (ICoCA)

și standardul ISO 18788:2015 au stabilit repere operaționale, însă aplicarea rămâne fragmentată între jurisdicțiile naționale. Unele state membre – precum Franța, Țările de Jos și România – mențin regimuri stricte de licențiere, în timp ce altele adoptă reglementări mai permissive pentru a încuraja competitivitatea. Rezultatul este o piață semiarmonizată, în care actorii privați operează în baza unui mozaic de reguli care se suprapun, dar care nu sunt obligatorii.

Paradoxul pentru UE este evident. Privatizarea, pe de-o parte, stimulează eficiența și inovația; pe de altă parte, complică responsabilizarea și coerența. Emergența autonomiei strategice, ca obiectiv al UE, accentuează această dualitate: autonomia necesită atât independență tehnologică, cât și unitate reglementară. Totuși, dependența UE de contractori privați în domeniul apărării cibernetice și în cel al logisticii înseamnă că autonomia strategică depinde, acum, de coordonarea capacităților publice și private, nu exclusiv de capacitatea statului.

În cadrul NATO, privatizarea a devenit structural integrată. Acceleratorul de Inovație în Apărare pentru Atlanticul de Nord (DIANA) și Fondul de Inovație NATO conectează explicit firmele private cu lanțurile de inovare militară. Reziliența cibernetică, supravegherea satelitară și dezvoltarea sistemelor autonome au loc tot mai mult în ecosisteme public-private. Deși această colaborare sporește adaptabilitatea, ea produce și dependență: apărarea infrastructurii digitale critice se bazează, acum, pe contracte cu corporații, cu sediul în câteva economii occidentale.

Petraeus și Roberts susțin că ritmul conflictului modern nu oferă alternative; birocrațiile statului nu pot inova în ritmul pieței. Totuși, această logică ridică întrebări privind suveranitatea și interoperabilitatea (Petraeus și Roberts 2022). Dacă descurajarea este susținută de coduri private și de servicii cloud, cine asigură continuitatea lor în situații de criză? Garanția Articolului 5, fundamentată tradițional pe capacitatea statului, necesită, acum, participarea unor firme care nu sunt obligate prin tratate și care nu sunt responsabile în fața electoratului.

Sectorul de securitate din România ilustrează modul în care o piață națională poate evolua de la furnizarea reactivă de servicii la parteneriat strategic. La începutul anilor 2000, securitatea privată viza, în principal, protecția internă – bănci, centre comerciale și facilități critice. În anii 2020, industria s-a diversificat către apărare cibernetică, securitatea infrastructurii energetice și consultanță în informații. Modificările succesive ale Legii 333/2003 au modernizat licențierea și supravegherea, iar aderarea la UE a facilitat integrarea în standardele continentale.

Poziția geopolitică a României – în proximitatea Ucrainei și a Mării Negre – a transformat-o în stat de frontieră în peisajul european al amenințărilor hibride. Firmele românești private participă, acum, la logistica NATO, la securitatea maritimă și la inițiativele UE de reziliență cibernetică. Mai multe companii oferă supraveghere bazată pe inteligență artificială și capacitate de conștientizare situațională maritimă pentru coridorul Dunăre-Marea Neagră, sprijinite de mecanisme de finanțare ale

UE. Implicarea sectorului privat în protecția infrastructurii critice și pregătirea civil-militară demonstrează modul în care privatizarea, atunci când este integrată adecvat, poate consolida reziliența statului, nu o poate submina.

Cu toate acestea, vulnerabilitățile persistă. Mecanismele de supraveghere sunt insuficient finanțate, iar coordonarea dintre ministere și actorii corporativi este inconsistentă. Experiența României reflectă, astfel, provocarea continentală: privatizarea întărește capacitatea operațională, dar cere o guvernanță la fel de robustă pentru a proteja legitimitatea.

Responsabilitate, etică și dilema securității umane

Implicarea tot mai profundă a actorilor privați în funcțiile de securitate ridică întrebări normative persistente privind responsabilitatea, transparența și drepturile omului. Difuzarea autorității coercitive prin contracte și algoritmi erodează noțiunile tradiționale de responsabilitate publică.

Dreptul internațional presupune încă existența unor lanțuri de comandă clare. Convențiile de la Geneva și Protocoalele adiționale au fost redactate pentru armate ale statelor, nu pentru contractori corporativi. Documentul de la Montreux rămâne principalul instrument de tip soft law, subliniind obligațiile statelor de a reglementa companiile militare și de securitate private – PMSCs ([International Committee of the Red Cross and Swiss Government 2008](#)). Totuși, natura sa voluntară îi limitează aplicabilitatea. ICoCA a creat un cadru pentru conformitate și mecanisme de sesizare, dar jurisdicția sa nu este nici globală, nici obligatorie.

Această lacună se amplifică în spațiul cibernetic. Firmele private de securitate cibernetică operează transnațional, traversând frecvent frontiere juridice pentru a investiga sau a contracara intruziuni. Atribuirea atacurilor – actul identificării unui autor – are implicații strategice: atunci când o companie privată atribuie public un atac cibernetic unui stat străin, aceasta poate duce la escaladarea tensiunilor diplomatice. Deibert observă că această „autoritate narativă” constituie o nouă formă de putere soft, exercitată de actorii corporativi ([Deibert 2020](#)). Astfel, privatizarea se extinde dincolo de furnizarea securității către definirea securității — determinarea celui considerat amenințare și a ceea ce constituie agresiune.

Dilema etică se concentrează asupra motivației. În contractul social clasic, protecția era o datorie publică; în modelul privatizat, ea este un serviciu, vândut în logica profitului. McFate avertizează că, într-o ordine de securitate mercantilizată, pacea devine neprofitabilă ([McFate 2019](#)). Stimulentele economice care ghidează actorii privați pot diverge de imperativele umanitare ale stabilității.

Analiza lui Brose privind achizițiile de apărare din Statele Unite ale Americii ilustrează modul în care interesele consolidate rezistă schimbării chiar și atunci când inovația este vitală. Similar, în piața globală a securității, marile firme prosperă pe baza cererii continue ([Brose 2020](#)). Această dependență structurală riscă să

transforme securitatea într-un ciclu comercial interminabil: inflarea amenințărilor alimentează reînnoirea contractelor, iar criza devine model de afaceri.

Adeptii securității umane argumentează prin aceea că respectiva mercantilizare subminează universalitatea. Când protecția depinde de capacitatea de plată, inegalitățile se adâncesc. Privatizarea controlului frontierelor, de exemplu, conduce adesea la practici coercitive externalizate către companii ferite de control public. În mod similar, rețelele de supraveghere privată din mediile urbane generează asimetrii de date care întăresc stratificarea socială.

Pentru a reconcilia eficiența cu etica, guvernanta trebuie să evolueze. Trei principii sunt esențiale:

1. Transparență – publicarea contractelor, mandatelor operaționale și evaluărilor de risc;
2. Responsabilitate – mecanisme juridice care atribuie răspunderea pentru abateri atât firmelor, cât și statelor care le angajează;
3. Design centrat pe om – integrarea verificării respectării drepturilor omului în planificarea tehnologică și operațională.

Aceste principii sunt în acord cu viziunea lui Ryan asupra unei „adaptări bazate pe valori” în războiul viitor: statele și corporațiile trebuie să integreze previziunea etică în ciclurile de inovare (Ryan 2022). Numai printr-o astfel de integrare privatizarea poate servi securității colective, nu intereselor înguste.

Privatizare și tehnologie

Deceniul care urmează promite o convergență și mai profundă între tehnologie, piețe și securitate. Petraeus și Roberts prevăd o eră a competiției simultane pe uscat, pe mare, în spațiu și în spațiul cibernetic – un „continuum multidomeniu.” Privatizarea va fi centrală în acest continuum, nu periferică (Petraeus și Roberts 2022).

Sistemele autonome – drone, senzori și platforme robotice – sunt produse din ce în ce mai mult de firme private. Integrarea inteligenței artificiale în sistemele de comandă va extinde delegarea procesului decizional de la oameni către algoritmi. Ryan anticipează că următoarea revoluție în afacerile militare va fi una cognitivă, definită de lupta de modelare a percepției și fluxurilor informaționale. Companiile private de tehnologie, platformele de social media și firmele de analiză a datelor joacă deja roluri decisive în acest domeniu (Ryan 2022).

Implicația este profundă: controlul asupra cogniției devine control asupra conflictului. Atunci când sistemele algoritmice stabilesc prioritățile amenințărilor sau diseminează narațiuni, ele exercită efectiv influență strategică. Dacă nu sunt constrânse de o guvernanta transparentă, această privatizare cognitivă poate distorsiona procesul decizional democratic și poate estompa însăși noțiunea de adevăr, folosit ca armă.

Piețele globale de tehnologie militară leagă securitatea de financiarizare. Investițiile de capital de risc în tehnologii cu dublă utilizare – de la drone autonome la criptare cuantică – creează o rețea transnațională de interdependențe. Statele concurează pentru inovație, în timp ce se bazează pe lanțuri de aprovizionare globalizate, vulnerabile la perturbări. Linia dintre partener strategic și furnizor comercial devine indistinctă.

Conceptul de „dezordine durabilă” al lui McFate se aplică aici: economia securității prosperă în volatilitate (McFate 2019). Totuși, după cum observă Brose, disrupția tehnologică poate, de asemenea, să sprijine state mai mici și actori nonstatali, democratizând puterea, dar amplificând instabilitatea (Brose 2020). Provocarea pentru guvernanta constă în echilibrarea beneficiilor inovației cu efectele sale centrifuge asupra autorității.

Un contracurent gradual începe să apară: statele și organismele internaționale reexaminează reglementarea. Propunerile pentru un cadru Montreux 2.0 actualizat și pentru Actul UE privind Inteligența Artificială urmăresc extinderea responsabilității în domeniul securității algoritmice. Scopul nu este inversarea privatizării, ci civilizarea ei – crearea a ceea ce ar putea fi numit suveranitate etică, în care capacitatea privată funcționează în limitele normelor publice.

Astfel de eforturi se vor confrunta cu rezistență din partea acțiunilor de lobby corporative și a rivalității dintre marile puteri. Cu toate acestea, ele indică recunoașterea faptului că viitorul securității nu poate depinde exclusiv de eficiență; legitimitatea trebuie să ancoreze capacitatea.

Guvernarea noului ordin al securității

Privatizarea securității a ajuns la maturitate ca una dintre transformările structurale definitorii ale începutului de secol XXI. Procesul care a început ca externalizare fiscală a evoluat într-un sistem de suveranitate distribuită, în care actorii publici și cei privați produc împreună securitate, informații și descurajare. Acest nou ordin reflectă atât continuitate, cât și ruptură: continuitate în nevoia statului de a monopoliza violența organizată și ruptură în modalitățile prin care acest monopol este exercitat.

Analiza de mai sus sugerează că privatizarea a trecut prin trei faze suprapuse. Prima, identificată de Singer, a fost faza corporativă – ascensiunea companiilor militare private care îndeplineau sarcini tactice pentru state (Singer 2003). A doua, corespunzând aproximativ perioadei 2010-2020, a fost faza tehnologică, în care securitatea cibernetică, războiul informațional și analizele bazate pe inteligență artificială au devenit privatizate. A treia, emergentă astăzi, poate fi numită faza guvernantei: actorii privați participă acum direct la modelarea mediilor strategice și a normelor globale.

Această traiectorie are implicații profunde pentru statalitate și pentru ordinea internațională. După cum susține McFate, distincția tradițională dintre război și pace s-a dizolvat într-un continuum al dezordinii durabile (McFate 2019). Totuși,

această dezordine nu este haotică; ea este organizată prin contracte, algoritmi și interdependență economică. Privatizarea oferă structură instabilității – comercializează incertitudinea și instituționalizează flexibilitatea.

În același timp, gânditori precum Petraeus și Roberts ne reamintesc că războiul rămâne fundamental politic. Statele nu pot delega legitimitatea, chiar și atunci când externalizează capabilități (Petraeus și Roberts 2022). Provocarea așadar nu este să se reziste privatizării, ci să fie reglementată prin integrarea standardelor etice și juridice în arhitectura guvernantei hibride.

Implicațiile depășesc domeniul conflictului. Privatizarea securității cibernetice și a securității AI semnifică o schimbare societală mai profundă către autoritatea algoritmică. Deciziile privind supravegherea, evaluarea riscurilor și chiar descurajarea sunt din ce în ce mai automatizate și corporatizate. După cum avertizează Brose și Deibert, această concentrare a puterii digitale riscă să submineze responsabilitatea democratică (Brose 2020; Deibert 2020). Frontiera emergentă a „capitalismului tehnologic de apărare” unește securitatea națională cu investiția de capital, creând o economie geopolitică, în care codul devine activ strategic, iar suveranitatea se exprimă prin controlul datelor.

În cele din urmă, evoluția securității privatizate reprezintă o reconfigurare a contractului social. În gândirea politică clasică, cetățenii acordau statului dreptul de a folosi forța în schimbul protecției. În ordinea privatizată, acest schimb devine tranzacțional: protecția este cumpărată, nu garantată. Această mercantilizare a siguranței modifică fundamentul moral al guvernantei. Întrebarea nu mai este doar cine controlează mijloacele violenței, ci cine controlează platformele care definesc însăși securitatea.

Privind spre 2035, trei rezultate par plauzibile. Primul, o consolidare pragmatică: statele vor integra partenerii privați prin licențiere, sisteme comune de comandă și cadre de partajare a datelor — ceea ce s-ar putea numi „hibridizare reglementată”. Al doilea, o reacție normativă: cererile pentru transparență și responsabilitate în materie de drepturile omului vor genera noi standarde globale similare unui Montreux 2.0. Al treilea, o alunecare distopică: dacă este lăsată necontrolată, privatizarea ar putea întări inegalitatea, unde protecția este stratificată, în funcție de bogăție și de acces la tehnologie.

Alegerea uneia dintre aceste perspective va depinde de guvernanta. După cum avertiza Singer acum două decenii, privatizarea forței devine ireversibilă, odată instituționalizată. Sarcina factorilor de decizie și a cercetătorilor este, prin urmare, de a se asigura că puterea privată operează în limite democratice, nu în afara lor. Frontiera viitoare a guvernantei securității nu va fi definită de armele pe care le folosim, ci de contractele, codurile și angajamentele etice care stabilesc cine le folosește, pentru cine și la ce cost.

Privatizarea securității a evoluat de la externalizarea post-Război Rece la o caracteristică definitorie a războiului și a guvernantei secolului XXI. Acest articol

reexaminează și extinde analiza din 2013 asupra companiilor de securitate privată, în lumina transformărilor aduse de războiul hibrid, de digitalizare și de realinierea geopolitică. Bazându-se pe perspectivele contemporane ale lui Singer, McFate, Petraeus, Ryan și alții, în cuprinsul acestuia, se situează securitatea privată într-un cadru mai larg al guvernății securității și al dezordinii durabile. Studiul examinează modul în care actorii privați operează acum în domeniile cinetic, cibernetic și cognitiv, remodelând suveranitatea, responsabilitatea și economia politică a conflictului. În paginile lui, se susține că privatizarea nu mai suplimentează puterea statului, ci constituie o componentă structurală a acesteia, solicitând noi abordări etice și de reglementare. Articolul concluzionează că guvernarea eficientă a securității privatizate va determina dacă aceasta întărește reziliența colectivă sau adâncește inegalitatea globală.

Referințe

- Avant, Deborah D.** 2016. "Markets, Hierarchies, and Networks in Private Security Governance." *Security Dialogue* 47 (4): 293–310.
- Babadac, Andrei Alexandru.** 2013. "Privatization of Security: Fundamental Factors in the Expansion of Private Security Companies." *International Scientific Conference Strategies XXI*: 314-320. https://cssas.unap.ro/en/pdf_books/conference_2013.pdf.
- Brose, Christian.** 2020. *The Kill Chain: Defending America in the Future of High-Tech Warfare*. New York: Hachette Books.
- Deibert, Ronald.** 2020. *Reset: Reclaiming the Internet for Civil Society*. Toronto: House of Anansi Press.
- International Committee of the Red Cross and Swiss Government.** 2008. *The Montreux Document on Pertinent International Legal Obligations and Good Practices for States Related to the Operations of Private Military and Security Companies during Armed Conflict*. Montreux, Switzerland: International Committee of the Red Cross and Swiss Government.
- Kilcullen, David.** 2009. *The Accidental Guerrilla: Fighting Small Wars in the Midst of a Big One*. New York: Oxford University Press.
- Krahmann, Elke.** 2017. *The Transformation of Security Governance: Beyond the State and the Market*. London: Routledge.
- McFate, Sean.** 2019. *The New Rules of War: Victory in the Age of Durable Disorder*. New York: William Morrow.
- Petraeus, David și Andrew Roberts.** 2022. *Conflict: The Evolution of Warfare from 1945 to Ukraine*. New York: Harper.
- Ryan, Mick.** 2022. *War Transformed: The Future of Twenty-First-Century Great Power Competition and Conflict*. Annapolis, MD: Naval Institute Press.
- Singer, P.W.** 2003. *Corporate Warriors: The Rise of the Privatized Military Industry*. Ithaca, NY: Cornell University Press.
- Sukhankin, Sergey.** 2019. *Russian PMCs in the Gray Zone: The Case of Wagner Group*. Washington, DC: Jamestown Foundation.